

čani vojski tudi Vladivostok. Izborno imajo Rusi urejeno zdravstveno službo in se je temu zahvaliti, da niso vzbruhnile med vojsko nalezljive bolezni. Podpolkovnik pl. Csicseries je zadovoljen s tem, kar je videl na bojišču.

Turški sultan dobiva pogum, odkar se godijo v notranji Rusiji neprestano upori in odkar ima Avstrija dela čez glavo, da pomiri uporne Madžare. Avstrija in Rusija sta hoteli prevzeti nadzorstvo in odrajanje davkov v Makedoniji ter tudi že poslali tje svoje uradnike. Toda Turki so se vedeli vsakokrat izmuzniti, da ni prišlo do nadzorovanja. Ruski in avstrijski uradniki so se vsled tega hoteli sedaj pritožiti naravnost pri sultanu, toda sultan jih ni hotel sprejeti. Velike države bodo poslale svoje brodoge v turške vode, da sultana poučijo, kaj se spodobi. Če to ne bo pomagalo, ni izključeno, da bi Avstrija ne dobila naloge, z orožjem pridobiti nadzorovalnim uradnikom pravice v Makedoniji.

Dopisi.

Slov. Bistrica. (Stariši pozor!) Komaj je prišel okrajni šolski svet v nemške roke, že se je pričel lov na otroke za nemško šolo. Ni dvoma, da hoče novi okrajni šolski svet delovati na to, da se sedajna naša šola popolnoma ponemči, ker nima upanja, da bi se dobilo dosti otrok za novo šulferajnsko šolo. Da pa bi ta svoj namen lažje dosegel, potrebuje podpisov od starišev, ki imajo pred vsem odločevati, v katerem jeziku se naj otrok vzgojuje. In taki podpisi se iščejo. Najbolj se pri tem delu trudita učitelj Kolletnig in Versolati! Saj je že itak preveč nemškutarenja na naši šoli, sedaj pa hočejo še ono betvico slovenščine, ki so jo slišali otroci še vsaj v prvem razredu, siloma odpraviti. Stariši, bodite pozorni in ne podpisite ničesar! Ko bi pa okrajni šolski svet hotel na lastno roko uvesti samonemški pouk, se jim bo treba pošteno po robu postaviti. Mi potrebujemo za otroke učilnico, pa ne poneumnevalnico, in iz naših otrok naj se vzgojijo dobri gospodarji, pa ne nemškutarji! Saj ni mogoče, da bi ljudskošolski pouk obrodil dober sad, ako nima šola drugega namena, kakor mučiti deco leta in leta z nemščino. Proč z nepotrebno nemškutarijo iz ljudske šole, namesto nemškutarije pa se naj uvede temeljit pouk v gospodarskih stvareh — toda v maternem jeziku, in imeli bomo čisto druge gospodarje — in boljše ljudstvo. Sicer še bomo v bodoče glede naše šole imeli priliko več spregovoriti.

Iz Ljutomera. (Šolske zadeve). Počitnice so pri koncu, novo šolsko leto se začne; Bog daj, da bi bilo srečno za učiteljstvo, šolske otroke in starše! V preteklem šolskem letu je obiskovalo Franc-Jožefovo šolo 329 dečkov in 331 deklic, skupaj 660 otrok. Lepo število! Za šolske potrebščine ubožnih šolskih otrok je „Podporno društvo“ izdalo v

burjena in stavila je naenkrat kakih dvajset vprašanj.

Jetnik je samo malo časa pomišljal. Kaj mu je to, če se malo zlaže. Kolikokrat se je lagal še v bolj umazane namene. In sedaj tudi ni mogel drgače. Ali naj bi bil rekel: Glej me, mati, tukaj sem! Tak-le sem prišel domov po tridesetih letih.

In začel je praviti, da pozna Troho. S Tonetom sta delala pred leti skupaj. In sedaj ima Tone — tako je pravil — svojo delavnico, prav zelo veliko in mnogo pomočnikov, denarja zasluži obilo. On bi že še prišel domov pogledat, pa ne more, kje tudi, saj nima nič časa. Prav dobro mu gre.

In ko je starka to slišala, so se ji svetile stare oči veselja. V enomer je sklepala uvele roke in tarnala: „O hvala, hvala, dobri Bog, da sem še to čakala. Sedaj lahko umrjem. Rada bi ga sicer še enkrat videla, toda to bi mn gotovo škodilo na ugledu. Kaj bi rekli

minulem šolskem letu 640 K. Prosimo sedaj ob začetku šolskega leta vse cenjene društvene in naše rojake, da pomagajo „Podpornemu društvu“ s svojimi letnimi doneski, ki jih prejema blagajnik g. ravnatelj Robič. V preteklem šolskem letu se je tudi v zvezi s Franc-Jožefovo deško šolo na novo otvoril „Obrtni nadaljevalni tečaj“ za obrtniške učence v Ljutomeru in okolici. Obiskovalo ga je ob nedeljah in praznikih popoldne 63 učencev. Da je sploh mogoče bilo, to za naš obrtniški naraščaj prepotrebno nadaljevalno šolo ustanoviti, imamo zahvaliti naš slavnemu okrajni zastop in pa naše obrtniške zadrage; prvi je dovolil podporo 300 K, zadrage pa so prispevale 120 K. Tako je Franc-Jožefova šola v preteklem šolskem letu storila zopet važen korak naprej. Želimo ji tudi v novem šolskem letu mnogo ugodnih uspehov v vzgojnem in učnem oziru!

Laško. (Nemčurji vzdihujejo — Slovenci se dvigujejo.) „Kje so časi, ko je vladal v našem trgu lep mir! Slovenci so bili tako mirni, da jih ni bilo nikjer slišati; vsi so govorili nemško — pa tako lepo so nas ubogali! Mislili smo že, da jih imamo popolnoma v žepu. Zdaj pa vstaja Slovenec za Slovence in kar je najhujše, noben noče več znati nemško — vsi so ultra (odločni) Slovenci. Kaj bo, kaj bo!?“ Tako tožijo in tarnajo stare nemčurske glave našega trga, pa nočejo vedeti, da so tem razmeram sami krivi. Dolgo časa so nas za nos vodili, dolgo se nam delali prijatelje, slednjič pa smo te „prijatelje“ le spoznali. Res je, svoječasno smo bili Laščani složni; to je bilo v tistih časih, ko smo imeli še skupno ljudsko šolo, shajali se k skupnim zabavam in peli skupno slovenske pesmi. Toda kmalu je bila nemčurkim napuhnežem naša družba premalo nemška, to je, ponemčevanje njim je šlo prepočasi od rok. Ustanovili so zato posebno nemško šolo in bili še toliko drzni, da so k ustanovitvi te ponemčevalnice povabili Slovence — k pogrebu slovenske narodnosti! ... Nadalje so ustanovili podružnico ponemčevalne družbe „Südmark“, preustrojili požarno brambo v družbo hajlovcev, kjer se goji le nemški dnh, slovenskega pa prezira, — ter slednjič ob vsaki priliki z oboroženo silo zatirali Slovenstvo (glej zadnje birmške dogodke!). Z vsemi temi sredstvi pa nas niso zatrli, pač pa zadeli na odpor in povzročili, da naše narodno navdušenje od dne do dne raste, narašča v mogočen plamen, ki bo nemčursko družbo v kratkem spravil ob vso veljavo. In zdaj jih je tega plamena strah! Sami so ga zanetili — zvrčajo pa krivdo na nas! To spominja popolnoma na basen o volku in ovci ...

Vendar, naj kričijo, vse njihovo lažnjivo zavijanje njim ne pomaga nič, kajti hudobija se sama kaznuje — tako bodo tudi naši nemčurji padli sami v jamo, katero so skopali za nas. Nemška šola, Südmarka, fajerber nas ne bodo uničili, pač pa dovedli do boljše narodne odločnosti in do odločnega izvrševanja gesla:

njegovi prijatelji, ko bi izvedeli, da je njegova mati v ubožnici.“

Jetnik se je začel premetavati po svojem ležišču.

„Če boste še kedaj prišli z njim skupaj, dajte ga pozdraviti, mojega Toneta“, je dejala starka in si brisala s predpasnikom oči.

Jetnik je slišal korake, potem običajno zaloputniti vrata, rožljanje s ključavnico in potem zopet vse tiho ...

Napel je vse svoje moči in se privlekel do vrat, stegnil roke kvišku, kakor bi hotel nekaj objeti, a zagnal je zopet velik kašelj in vtila se mu je kri. Padel je v nezavest.

Čez nekoliko ur se je komaj zopet zavelekel nazaj v kot.

Kake štiri dneve pozneje so nesli jetnika na pokopališče. Trohovka je videla iz ubožnice pogreb, pa je rekla: „No, mojega Toneta pa res ne bo mogel več pozdraviti, naj bo že kakor hoče, samo, da se mu dobro godi ...“

„Svoji k svojim!“ In kadar bode slednji od nas natančno narodne dolžnosti izpolnjeval, zmanjkalo bo nemčurkim napuhnjencem sape — nemčurški Laški trg bo postal slovenski! Okoličan.

Iz Braslovč. Znano je dovolj, da je na marsikateri šoli eden izmed glavnih vzrokov slabega šolskega obiskovanja, zlasti po zimi, prevelika oddaljenost posameznih hiš od šole, tako da otroci ne morejo opoldne domov, kjer bi se okrepčali s toplo hrano in pridobili novih moči za naporno duševno in telesno delo. Ako pa ostane otrok v šoli, nima mnogokrat nič drugega kot kosček črnega kruha za borno kosilce, marsikateri še tega ne premore. Ko pride naposled ves zmučen in slab iz šole domov, naje se pogosto prestane jedi in vsled take neprimerne hrane zbolijo in izostane iz šole mnogo otrok. Pa tudi na duševni razvoj vpliva taka neredna hranitev pogubonosno.

Da se temu okoliščini pride in da dobe revni in tisti otroci, ki so bolj oddaljeni, opoldne skledico tople juhe, ustanovila se je že pred nekaj leti šolarska kuhinja, ki je tudi pretečeno zimo prav uspešno delovala. Učiteljstvo se je večkrat posvetovalo, kako dobiti primerna sredstva in vneti posebno priprosto ljudstvo za to velevažno napravo. Sklenilo se je, razposlati nabiralno polo za denarne doneske, priporočati otrokom v šoli, naj bi premožnejši stariši prispevali kaj v naturalijah in naposled se je priredila tudi šolska predstava, katere čisti donesek se je namenil zlasti šolarske kuhinji.

Z zadovoljstvom in veseljem se mora omeniti zdaten napredek te naprave. Ljudstvo se vedno bolj zanima za šolarsko kuhinjo; spoznavši nje praktično vrednost rado prispeva v ta namen.

Naše težnje je pretečenega leta podpiral prav posebno tudi slavnj krajni šolski svet, ki je naklonil vse šolske globe šolarske kuhinji, preskrbel za njo najpotrebnejšo opremo, prepustil kurivo in povsod priporočal to napravo. Naj bode na tem mestu izrečena vsem vrlim dobrotnikom te naprave najprisrčnejša zahvala z željo, da bi tudi v prihodnje ostali zvesti podporniki in prijatelji šolske mladine.

Kar je delovanje šolarske kuhinje v pretečenem letu posebno olajšalo, je okolščina, da smo dobili v novem šolskem posloppju lepo prostorno sobo, kjer se kuha in hrana deli in se nam ni treba več potikati po tujih hišah in krémah.

Kolike vrednosti je dobro urejena šolarska kuhinja, pokazalo se je zlasti lani, ko je bila zima uprav sibirskega značaja, pa vendar so otroci še dovolj redno prihajali v šolo, ker so vsak dan dobili opoldne dovolj tople in tečne hrane.

Kosilo so dobivali vsi revni in pa tisti otroci, katerih stariši so kaj prispevali bodisi v denarjih ali naturalijah; poseben ozir se je jemal na oddaljene — so li bili revni ali ne.

Pričelo se je s kuhinjo decembra 1904 in končalo koncem marca 1905, delovala je torej 4 mesece in se je v tem času razdelilo 9897 porcij. Kuhala je šolska sluginja in so bila jedila prav okusno prirejena.

Tudi letos je učiteljstvo sklenilo otvoriti šolarsko kuhinjo in ker je starka zima uže zopet prikašljala in nam trka na okna, treba bo poprej pričeti s kubo, ko druga leta. Radi tega se učiteljstvo zopet obrača do vseh milosrčnih ljudi in prijateljev mladine s prošnjo, da blagovolijo tudi to leto z darežljivo roko podpirati in omogočiti to prekoristno napravo. Prispevki naj se kakor po navadi izročijo šolskemu vodstvu.

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

Osebna vest. Naš rojak, gosp. Anton Trstenjak, ki je zastopal „Slovensko Matico“ pri slavnostni otvoritvi arbskega vseučilišča, je dobil red sv. Save III. razreda.

Iz šole. Gospodična Irena Slemenšek, zač. učiteljica na Zdolah pri Vidmu, je pre-